

TÓTH HAJNAL

Könyvek új környezetben

Az R&R Könyvszalonok 2016 decemberében nyíltak meg Nagyváradon: az egyik a várban, a másik egy Fő utcai kávézó helyén. Melyek a könyvszalonhoz fűződő elképzelések és elvárások? Afféle modern irodalmi szalonná, művészkávéházzá lényegülnek át? És hogyan került Svejk, a derék katonája a várbeli szalonba? Ezekről kérdeztük HERMAN FERENC színművészt, a könyvszalon programszervezőjét.

Jócskán kell ahhoz lelkesedés és bátorság, hogy valaki manapság efféle létesítményt működtessen, illetve a programok szervezésével foglalkozzon. Ugyanakkor az indulás biztató, sok pozitív visszajelzés, buzdító vélemény érkezett a szervezőkhöz és a tulajdonosokhoz.

Az első R&R Könyvszalon a várban nyílt meg december 4-én. Lehetne akár egy ódon várkastély hatalmas könyvtárszobája is, vagy több apró, egymásba nyíló bibliotéka rejtelmes labirintusa. A főutcai mintegy két héttel később nyitott. Kávéillat, könyvektől roskadozó polcok, finom elegancia fogadja a betérőket, s a hangulatos nagypolgári miliőhöz egy zongora is hozzájárul.

Raluca és Otniel Vereş 2013-ban hozta létre a Ratio et Revelatio (innen a könyvszalonok nevében a „titokzatos” R&R megnevezés) könyvkiadót. Román, illetve kétnyelvű (román és magyar) könyveket jelentetnek meg. Elsősorban irodalmi és történelmi témájú művek kiadásával foglalkoznak. A kiadó gondozásában jelent meg például románul Godó Mihály tanár, jezsuita szerzetes önéletrajzi könyve.

A bölcsész házaspár úgy gondolta: továbblép, s a könyvszalonokról szőtt elképzelésük tavaly decemberben valóra is vált. Merthogy manapság gazdasági, üzleti megfontolások, szem-

TÓTH HAJNAL újságíró, szerkesztő (1971, Nagyvárad). Szülővárosában érettségizett, újságírói tanulmányokat folytatott, majd a PKE szociológia szakán diplomázott (2007). Előbb a Bihari Napló riportere, szerkesztője, majd a nagyváradi Reggeli Újság napilap munkatársa. 2014 májusától a Várad folyóirat kulturális rovatának szerkesztője.

pontok miatt a könyvkereskedés nem elegendő, úgy gondolták, különféle rendezvényekkel egészítik ki a tevékenységet. Az alapötlet az volt: visszahozni a 19. század végi, 20. század eleji kávéházi hangulatot – aktualizálva, a mostani időkhöz igazítva. Az elképzelésük szerint a könyvszalon legyen olyan hely, ahol az emberek találkozhatnak, egymás szemébe nézve elbeszélgethetnek a világ dolgairól, közéletéről, kultúráról. Ahol kényelmes, hangulatos környezetben lehet kávézni, forró csokoládét inni, köteteket lapozgatni. Így lett a terv szerint könyvesbolt helyett szalon.

A Fő utcán a kávézót veszi körül a könyvesbolt. A zongorához pedig bárki letelepedhet egy kicsit játszani. Majd' mindennap le is ül valaki a hangszer mellé. A szalon alkalmas zongoraestek tartására is.

A várban jóval nagyobb a hely. E tágas tér több és többféle rendezvény befogadására alkalmas. A megnyitása óta eltelt néhány hónapban volt itt már könyvvásár, dzsesszkoncert, színházi pódium-előadás, könyvbemutató, verset, kézműves termékek vására, gyermekprogramok.

A várban működő R&R Könyvszalon vezetője Herman Ferenc. A városközpontban lévő szalont pedig felesége, Herman Noémi könyvtáros vezeti. „Véletlenül csöppentünk bele ebbe az egészbe” – mesélte Herman Ferenc. Megismerkedésük története az R&R alapítóival egyszerre vicces és kedves. Hermanék négy fotelt árultak, s a Vereş házaspár érdeklődött az eladó bútordarabok iránt. Meg is vették az ülőalkalmatosságokat a készülő Fő utcai szalonba. Szó szót követett, az adásvétel kapcsán jól eldiskuráltak. Aztán úgy adódott, hogy munkakapcsolatba kerültek.

Herman Ferenc hangsúlyozta: „Bárkinek bármilyen ötlete van, nyugodtan vegye föl velem a kapcsolatot. Szeretnénk teret adni az itt élő művészeknek, ugyanakkor bemutatkozási lehetőséget nyújtani pályakezdő tehetségeknek. Írók, zenészek, költők, képzőművészek egyaránt találhatnak fan-

táziát a könyvszalonban. Segítünk közönséget is toborozni. A lényeg az, hogy töltsük meg élettel a helyet, legyen pezsgés. Nyitottak vagyunk mindenféle kulturális eseményre.”

Keddenként filmklubot szeretnének tartani a várban. Régi filmeket és új alkotásokat is vetítenek majd. Szeretnék közelebb hozni az olvasókhoz a romániai magyar könyvkiadókat is. Ezért minden kiadónak szentelnek majd egy-egy hetet a várbeli szalonban. Ezek jóvoltából bemutatkozhat a kiadó, a stábjá beszámolhat a terveikről, a könyvbarátok megismerhetik köteteket, szerzőiket.

Más projekt: a kolozsvári Nyitott szemmel beszélgetősorozat nyomán szeretnének a könyvszalonba meghívni érdekes váradi embereket. Nem feltétlenül vagy nem kizárólag közismert személyeket, hanem olyan egyéniségeket, akik életük során tettek valami rendkívülit, valami különlegeset, akiknek vannak jó történeteik. Lehet az az ember szenvedélyesen utazgató, világjáró nőgyógyász, bátor hegymászó, bárki, aki valamilyen szempontból érdekes.

Amint már említettük, az aprónépről is gondoskodnak. Ezért egy külön helyiség a gyermekeké, a játéké. A mesebirodalomban található kirakós játék, kifestőkönyv, minibábszínház. A 7–17 éveseknek létrehozott Játékvarázs színjátszó csoport is itt próbál. A foglalkozásokat Szíjártó Tímea Aletta pedagógus, *Az eset* című dráma szerzője és Herman Ferenc irányítja. Hétfvégenként rendszeresen van

mesesarok, ahol meséket olvasnak, és előfordul, hogy el is játsszák a felolvasott mesés történeteket.

Hogy a homo ludens, a felnőttként is szívesen játszó ember is elégedett legyen, szerveznek kvízeket, társasjáték-esteket, hiszen játszani jó, játékosan tanulni, művelődni szintén.

Ugyancsak érdekesség: *Az olvasók fehér éjszakája*. Mit is jelent ez? Havonta egy alkalommal a központi könyvesboltban a szalon vendégei harmonikus hangulatban múlathatják az időt. Többet jelent ez a találkozó, mint egy könyvet népszerűsítő rendezvény. Kávészó, teázás közben lehet olvasgatni, zongoramuzsikát hallgatni. A fehér éjszakán kedvemenyvel lehet könyvet vásárolni. Mindezek mellett ingyenes köteteket is lehetnek azok, akiknek esetleg épp nincs pénzük könyvvásárlásra, vagy csak egyszerűen szeretnék ajándékba kapni egy kiadványt. Az ingyen elvihető könyvek külön dobozban találhatóak. Aki óhajtja, és megteheti, hagyhat náluk ajándéknak való könyvet, illetve elcserélheti egy másikra, amit a skatulyában talál.

Óhatatlanul kell szólnunk arról a csöppet sem elhanyagolható tényről is, hogy Herman Ferenc, ugyebár, nem mellesleg színész. A marosvásárhelyi születésű fiatalember 2007-ben végzett a Marosvásárhelyi Színművészeti Egyetem Szentgyörgyi István tagozatának színész szakán. 2007 őszén szerződött a váradi színházhoz a Szigligeti Társulat, és a következő néhány évben ott játszott. Sokféle darabban (például *Az örült és az apáca*; *Az üvegcipő*; *A revizor*; *Az elefántember*; *Kasimir és Karoline*; *A kávéház*; *Mauzóleum*) láthatták őt a nézők. Volt olyan évad, amikor a társulat mindegyik új pro-

*Dzsesszkoncerten a várban
lévő könyvszalonban*

dukciójában szerepelt. Ám egyszer csak úgy határozott: inkább az önálló életvitára lép, szabadúszó lesz. Ami nem azt jelenti, hogy felhagyott a színésszettel. „Van színházi elfoglaltságom, csak szabadon választhatok, mikor és mit játszom” – mondta Herman Ferenc. Az utóbbi időben két szerepe is volt a debreceni Csokonai Színháznál. Az egyik Bassianus figurája a Szabó K. István által rendezett *Titus anatómiája*, *Róma bukása* című Heiner Müller-darabban. A másik pedig a *Tűzrőlpatant Tündérország* című, Benedek Elek-mesékből szőtt zenés produkció, melyet Pesty-Nagy Kati rendezett, s Herman a Vörös Királyt alakítja.

Tavaly két filmforgatáson is járt. Szerepel a *Vörös sárkány* című magyar rövidfilmben. Az abszurd stílusú alkotás meglehetősen érdekesnek ígérkezik. Akárcsak Antal Nimród rendező új filmje, *A Viszki*, amelyet idén mutatnak be a mozikban. A játékfilmben keveredik a fikció a valósággal, tehát nem egy hagyományos értelemben vett életrajzi filmről van szó. Az alkotásban visszatérnek Ambrus Attila, az ikonikus figurává, modern betyárrá vált whiskeys rabló gyermekkorára is. Herman Ferenc egy durva, goromba árvaházi felügyelőt alakít a filmben. Az árvaházi jeleneteket egyébként a váci börtönben forgatták három napig, négy kaszkadőrrel és a filmben játszó gyermekekkel.

Van egy kedves színpadi figura, aki Váradra is elkísérte Herman Ferencet Marosvásárhelyről. Mégpedig

Švejk, a derék katona. Az egyéni előadás volt a színművészetin a diplomamunkája. Švejk azóta is hűséges cimborája, aki ha kell, vándorol vele ide-oda. Ezért aztán okvetlenül fölmerült a kérdés beszélgetésünkkor: Mi újság veled, Švejk koma? Herman Ferenc – aki egy zenebohóc barátjának a javaslatára vitte színre annak idején a Švejket – elmondhatja: Jaroslav Hašek halhatatlan, feledhetetlen, szerény hőse igazán szeretni való, fura figura. Így aztán nem csoda, ha kedves a szívének ez a bölcs bohóc, e bumfordi kópé és „békés arcú bajkeverő”. A *Švejk, a derék katona* bérletes stúdió-előadásként a nagyváradi Szigligeti Társulat repertoárjába is bekerült a 2007/2008-as évadban. Sokfelé bemutatkozott már a derék katonával Herman Ferenc: nemcsak Váradon, hanem szerte Bihar megyében, valamint több székelyföldi városban is játszott. Magyarországon is vendégszerepelt vele, egyebek mellett Zalaszentgróton, a II. Zala-völgyi Kultúrtivornya rendezvénysorozaton. Mostanság is szíves-örömezt előadja a darabot, amely a regény legjobb részeire alapoz. Látszólag könnyed előadás – és mégsem az... Épp ideje volt hát, hogy a váradi várba, a könyvszalomba is betoppanjon Švejk koma, februárban itt láthatták a derék és tréfás katonát az érdeklődők. A stúdiójátékot Herman Ferenc felújította Meleg Attila társulatával, az M. M. Pódi-

ummal. Az 1956-os magyar forradalomról szóló *Hulló csillagok* című előadásban is játszik, a produkció az M. M. Pódium repertoárjába tartozik.

Jelenleg Fülöp Gyuszi marosvásárhelyi humoristával terveznek egy közös zenés humorestet, *Röhögőgörcs* címmel. Lesz benne sok helyzetkomikum, közéleti visszasságok kigúnyolása. A bemutató tavaszra várható.

A könyvszalonokról még annyit: a programszervező színművész örömmel mondta el, hogy sok hasznos megjegyzést, bátorítást kaptak már az első hetekben; csodálkoztak is, meg érdeklődtek is, és szeretettel viszonyultak az emberek a kezdeményezéshez, s mindebből látszik, igénylik az ilyesféle rendezvényeket, közösségi helyeket. És ami még fontosabb, már vannak törzsvendégek.